

عربية محكية للجميع ערבית מדוברת לכולם

חברת עזר לחונכים

העמותה לקידום הערבית המדוברת
בשיתוף פרח ועיריית תל-אביב יפו

תוכן עניינים-מודולה ב'

מבוא למודולה ב'	עמ' 3	
פריסת מערכים	עמ' 6	
מערך 1	עמ' 7	
מערך 2	עמ' 10	
מערך 3	עמ' 13	
מערך 4	עמ' 15	
מערך 5	עמ' 17	
מערך 6	עמ' 19	
מערך 7	עמ' 21	
מערך 8	עמ' 24	
מערך 9	עמ' 26	
מערך 10	עמ' 27	
מערך 11	עמ' 28	

מודולה ב' - שירים

מודולה זו מוקדשת לשירים בערבית.

למה כדאי ללמד ערבית בעזרת שירים?

- ללמוד שירים זה כיף! מוסיקה יכולה ליצור אווירה חיובית ואנרגטית שמעודדת למידה משמעותית.
- לימוד שירים ערביים מהווה הזדמנות להיחשף לתרבות הערבית.
- שיר קליט מעודד רפיטציה (חזרתיות) שעוזרת להשריש אוצר מילים וביטויים.
- לימוד שירים יוצר קונוטציה חיובית וכיפית ללימוד השפה בכלל.

יתרונות של לימוד סוגים שונים של שירים

- **שירי ילדים** – מילים פשוטות וקליטות, אבל לפעמים התוכן דל. בדרך כלל משמש ללימוד אוצר מילים ספציפי, כמו צבעים, מספרים, ימי השבוע וכו'.
- **שירים של זמרים פלסטינים או פלסטינים/ערבים-ישראלים** – מנכיח את הלהג הפלסטיני ויוצר צהר לחברה הערבית המקומית.
- **שירים של זמרים ישראלים-יהודים בערבית** – מחזק את החיבור לשורשים של יהודים במסורת ובתרבות הערבית.
- **שירים של זמרים ממדינות ערב** – מחבר ללהגים שונים ולעושר התרבותי של העולם הערבי הרחב.

*בבחירת שירים חשוב לנסות לאזן בין הרצון להנגיש מוסיקה ערבית "אוטנטית" לבין הרצון לגשר ולהקל על התלמידים ללמוד את השירים ולהתקרב לשפה.

מודולה זו מורכבת מאחד עשר שיעורים שאמורים להתפרס בחודשים ינואר עד מרץ. לאורך כל התקופה הזאת, שירים יהיו התמה המרכזית ובסוף התקופה הילדים ישירו שיר שממחיש את מה שלמדו בה. חשוב בכל שיעור להסביר לילדים איך תוכן השיעור מתקשר לנושא שירים ואיך הוא תורם למטרה שהצבתם לסוף התקופה.

איך לשמר את מה שלמדנו במודולה א'?

במודולה א' נתנו לילדים כלים לקיום שיחות קצרות בערבית מדוברת. במהלך המודולה הנוכחית, אנחנו רוצים לשמר ולחזק את מה שלמדנו בשיעורים הקודמים, במקביל לתוכן של המודולה החדשה. לכן נחפש הזדמנויות בכל שיעור לחזור ולתרגל דיאלוגים שלמדנו בעבר ואף לחזק את היכולת של הילדים לקיים דיאלוג בסיסי בנושאים יומיומיים. כמו תמיד, **תשתדלו לדבר עם הילדים כמה שיותר בערבית במהלך השיעורים ותעודדו אותם לדבר אתכם בערבית כשאפשר. לדוגמא...**

- תלמיד אומר "יש לי שאלה" בעברית. תעודדו אותו לומר במקום זאת "ענדי סואל".
- תלמידה אומרת "אני רוצה ללכת לשירותים" תעודדו אותה לומר "בדי ארוח על-חמאם".
- תלמיד אומר "תודה", תתעקשו שיאמר "שכרן".
- תלמידה אומרת "להתראות", תתעקשו שתאמר "מע סלאמה".

איך נדע ש"למדנו" שיר?

כשהתלמידים באמת למדו שיר, הם יכולים...

1. לשיר לפחות חלק מהשיר כמקלה.
2. להסביר על מה השיר מדבר באופן כללי.
3. להגיד משהו על מי שכתב או שר את השיר (שם, מאיפה הוא/היא...).
4. להשתמש במילים וביטויים חדשים שלמדו מתוך השיר **בהקשרים אחרים.**

מקהלה

לפעמים זה נחמד לשיר לבד, אבל אנחנו רוצים לשיר עם הילדים ביחד, כקבוצה. אנחנו רוצים שהשירה תגבש את הילדים ותיתן להם תחושה של **הישג קבוצתי**. שירה ביחד, במקהלה, מעודדת עזרה הדדית כדי שהתוצר הסופי יהיה ברמה גבוהה. כשאנחנו שרים במקהלה כולנו מתקדמים באותו קצב ולא משאירים אף אחד מאחור. אולי זה לוקח קצת יותר זמן באופן כזה, אבל בסוף התהליך כולנו מרגישים שתרמנו להצלחת הקבוצה.

מה יעזור לנו לשיר עם הילדים במקהלה?

- להתחיל עם חלק פשוט וקליט של השיר (בדרך כלל זה יהיה הפזמון)
- חזרתיות
- בהתחלה ניתן לקרוא את המילים תוך כדי שירה ואז לנסות בלי המילים (בשקף למשל)
- להעדיף איכות על פני כמות. עדיף ללמוד את הפזמון של שיר ובית אחד יחסית פשוט ולהגיע למצב שהילדים גם מבינים את המילים וגם יכולים לשיר אותו, מאשר ללמוד את כל הבתים ללא הבנה טובה ויכולת לשיר את השיר בצורה טובה.

מערך	פירוט המערך
1 - ס'באח אלק'יר	<ul style="list-style-type: none"> ○ כניסה למודולה ב' - שירים ○ השיר ס'באח אלק'יר מעלמתי
2- אַלואן	<ul style="list-style-type: none"> ○ ערך היתרון: יותר יקר ויותר זול ○ השיר אלואן
3 - המשך אלואן	<ul style="list-style-type: none"> ○ סיום השיר אלואן ○ דף עבודה לחזרה על מילים וביטויים שגלמדו בשיעורים קודמים
4 - שיעור חזרה	<ul style="list-style-type: none"> ○ משחק המלך אמר ○ תרגול דיאלוג (דגש על בדי/בִּחֵב)
5 - רכבת ימי השבוע	<ul style="list-style-type: none"> ○ השיר רכבת ימי השבוע ○ רפלקציה על התהליך
6 - ערבי ולא מש ערבי	<ul style="list-style-type: none"> ○ לקט שירים ערבים ○ התייחסות לדיאלקט, מדינת האם ופרטים נוספים על הזמר והשיר
7 - באבורי ראיה	<ul style="list-style-type: none"> ○ לימוד השיר באבורי ראיה
8 - השיר שלי והשיר שלנו	<ul style="list-style-type: none"> ○ החונכת בוחרת שיר שהיא רוצה ללמד את הילדים ○ בוחרים שיר/שירים ליום שיא
9 - הכנות ליום שיא	<ul style="list-style-type: none"> ○ הכנה
10 - חזרות לקראת יום שיא	<ul style="list-style-type: none"> ○ חזרות
11 - יום שיא	<ul style="list-style-type: none"> ○ הצגת השירים + צילום

מערך שיעור ראשון – צבאח אלה'יר מעלמתי

מטרות השיעור

1. הכרות עם המודולה החדשה
2. יצירת התלהבות לקראת המודולה החדשה
3. לימוד השיר "בוקר טוב מורתי"

הכנות מוקדמות

1. מצגת עם מילות השיר "ס'באח אלה'יר מעלמתי"
2. דפים עם מילות השיר כמספר הילדים בקבוצה

מהלך השיעור

1. כניסה למודולה ב' – 15 דקות

א- טריגר: בזמן שהילדים נכנסים לכיתה ומתארגנים, משמיעים להם ברקע שיר שאתם אוהבים ושאתם חושבים שהילדים יתחברו אליו. אם קשה לכם להחליט, אולי תרצו להשמיע להם את השיר הזה של להקת בבילון האלג'יראית:

<https://www.youtube.com/watch?v=zKGW9V1WSI8>

שואלים את הילדים מה הם חושבים על השיר? האם היו רוצים ללמוד לשיר את השיר הזה או שירים דומים? איזו מוסיקה הם אוהבים באופן כללי? תסבירו להם בקצרה על השיר ולמה בחרתם אותו.

ב- מסבירים לילדים שעכשיו שסיימו את מודולה א' בנושא דיאלוג, אנחנו עוברים למודולה ב' שתעסוק בשירים בערבית. לא לדאוג, נמשיך לתרגל דיאלוגים, כדי שלא נשכח את מה שלמדנו בשיעורים הקודמים. כמו שעשינו יום שיא בסוף המודולה הקודמת, בו הצגנו את הדיאלוגים שלמדנו, בסוף המודולה הזאת, כלומר עוד שלושה חודשים בערך, נכין קליפ בו אנחנו שרים שיר בערבית שנבחר ביחד.

2. לימוד שיר ראשון – 25 דקות

- א- מסבירים לתלמידים שהיום נלמד שיר שהם יכולים לשיר בתחילת כל שיעור כשהמורה נכנסת לכיתה (לפחות בשיעורי ערבית).
- ב- שרים לילדים את השיר פעם אחת לאט וברור (בלי להציג את השיר על הלוח/במצגת). אפשר גם להשמיע לילדים את החלק הרלוונטי בלינק הזה: https://www.youtube.com/watch?v=anfxS5BMnq0&list=PLy91WujYho4I35d_nzY2V0HeLnQ6K6zFB
- ג- שואלים את הילדים האם זיהו חלק מהמילים. מה הם זיהו? על מה הם חושבים שהשיר מדבר? לשמוע את התשובות שלהם ולהגיד להם איפה צודקים, אבל עדיין לא להשלים להם את מה שהם לא יודעים.
- ד- מציגים את מילות השיר במצגת ושוב מקריאים את השיר לאט וברור.
- ה- שואלים האם הצליחו להבין עכשיו מילים נוספות?
- ו- נותנים לאחד הילדים לקרוא את השורה הראשונה ולנסות לתרגם. עוזרים לו לבטא נכון את המילים ולתרגם נכון. עכשיו נותנים לילד אחר לקרוא שוב את השורה הראשונה ולתרגם ומוסיפים את השורה השנייה. ילד שלישי קורא ומתרגם את שתי השורות הראשונות ומוסיפים לו את השורה השלישית וכך ממשיכים עד הסוף – סה"כ 4 שורות. זכרו אתם לא מתרגמים בשבילים, אלא עוזרים להם לתרגם לבד (לפי ההקשר). כל פעם שחוזרים על השיר, מנסים לשפר שני דברים:
- i. התרגום
 - ii. ההגייה – לעזור לילדים לבטא בצורה נכונה את מילות השיר.
- ז- מקהלה – עכשיו הגיע הזמן לנסות לשיר את השיר ביחד במקהלה. עוברים משפט משפט בעזרת מילות השיר שעל הלוח/במצגת ושרים אותם כמה פעמים **ביחד** עד שמבטאים את המילים בצורה נכונה ובתזמון נכון.
- ח- מחלקים לילדים את הדפים עם מילות השיר. סוגרים את המצגת ושוב שרים במקהלה את כל השיר בעזרת הדפים.

3. שיעורי בית... 5 דקות

- הילדים מתבקשים עד שבוע הבא לתרגם את השיר על הדף שקבלו ולתרגל לשיר אותו לקראת השיעור הבא.
- מבקשים ממורה של הכיתה להציע לילדים "להפתיע" אתכם בשיעור הבא ולשיר לכם את השיר.

ס'באח אלה'יר מעלמתי

אשתקנאלפ, פיף אנת?

ואללה ר'ירפ מא אלנא

אנת אר'לא אמלנא

הצעה לתרגום בסיסי של השיר

בוקר טוב מורתי

התגעגענו אלייך, איך את?

בחיי שאין לנו מלבדך אף אחת

את התקווה הגדולה שלנו

מערך שיעור שני – אלוואן

מטרות השיעור

1. לחזק את מה שלמדנו בשיעור הקודם.
2. ללמוד שיר חדש.

הכנות מוקדמות

1. מצגת עם השיר משבוע שעבר
2. מצגת עם תמונה של פירות וירקות והמחיר שלהם
3. מצגת עם מילות השיר אלוואן
4. השיר אלוואן: <https://www.youtube.com/watch?v=AdQCja4MBcY>

מהלך השיעור

1. חזרה והעמקה על החומר מהשיעור הקודם – 10 דקות

א- הילדים היו אמורים "להפתיע" אתכם ולשיר לכם את השיר "ס'באח אלח'יר מעלמתי". אם הם לא עשו את זה, תרמזו להם שזה מה שהם אמורים לעשות ותצאו מהכיתה ותיכנסו שוב.

ב- חזרו בצורה מבוקרת על השיר ותתעכבו על ביטויים שימושים. הם היו אמורים כשיעורי בית מהשיעור הקודם לתרגם את השיר על הדף שקבלו. תעזרו לילדים להשתמש בביטויים. שאלות להעמקה:

i. מה התשובה לס'באח אלח'יר? (ס'באח אלנור)

ii. יש עוד דרך להגיד "פיף אנת"? (פיף האלפ) + איך אומרים לבן ואיך אומרים לבת ואיך אומרים לכמה אנשים ביהד?

iii. אר'לא = יותר יקר. אר'ח'ס' = יותר זול

2. יותר יקר ויותר זול – 15 דקות

- א- מסבירים את אר'לא ואר'ח'ס'. כמו "אטול" (אנא אטול מנו) ו"אכפר" (הן אכפר מני).
- ב- מציגים שקף של ירקות ופירות עם מחירים ונותנים כמה דוגמאות למשפטים שאפשר לבנות עם המידע שם:

i. אלבנדורה אר'לא מן אלתפאח (לשים לב לתוספת של אל-אלתעריף +מן)

ii. אלמוז אר'ח'ס' מן אלבנדורה

- ג- מחלקים את הקבוצה לזוגות ולכל זוג יש 5 דקות לכתוב כמה שיותר צירופים בהתאם למבנה של המשפט שלמדתם ולתמונה שבקשף.
- ד- שואלים את הזוגות כמה משפטים כתבו. הזוג עם הכי הרבה משפטים כותב את המשפטים על הלוח (אפשר לכתוב בשבילם, כדי לחסוך זמן).
- ה- שואלים את שאר הילדים אם יש עוד משפטים שהם חשבו עליהם שלא מופיעים על הלוח ומוסיפים.

<p>ח'יאר – 8 ₪</p> 	<p>מ'ז – 10 ₪</p> 	<p>תפאח – 15 ₪</p>
 <p>בנדורה – 18 ₪</p>		 <p>בטטה – 7 ₪</p>

3. **אלואן** – 20 דקות

- א- משמיעים פעם אחת ברצף את השיר: <https://www.youtube.com/watch?v=AdQCja4MBcY>
- ב- שואלים את הילדים מה הצליחו להבין מתוך השיר.
- ג- עוברים בצורה מבוקרת ובעזרת מצגת, על שני הבתים הראשונים של השיר (שני צבעים ראשונים) עם דגש על הגייה נכונה ותרגום נכון.
- ד- מתרגלים שירה במקהלה של שני הבתים הראשונים.

אַלְוָאן אַלְוָאן אַלְוָאן אַלְוָאן אַלְוָאן

אַחַמֵר אַחַמֵר אַחַמֵר אַנָּא פִּי תְּפֹאֵחַ מְנוּגוּד אַנָּא פִּי תוֹת מוּג'וּד

אַחַמֵר אַחַמֵר אַחַמֵר אַנָּא פִּי תְּפֹאֵחַ מְנוּגוּד אַנָּא פִּי תוֹת מוּג'וּד

אַחַמֵר red אַחַמֵר red

אַח'ד'ר אַח'ד'ר אַח'ד'ר אַנָּא פִּי עֵשֶׁב מוּג'וּד אַנָּא פִּי שִׁג'ר מוּג'וּד

אַח'ד'ר אַח'ד'ר אַח'ד'ר אַנָּא פִּי עֵשֶׁב מוּג'וּד אַנָּא פִּי שִׁג'ר מוּג'וּד

אַח'ד'ר green אַח'ד'ר green

מערך שיעור שלישי – המשך אלואן

מטרות השיעור

1. לשיר ביחד בהתלהבות את השיר אלואן
2. לשקף התקדמות בלימוד אוצר מילים וביטויים

הכנות מוקדמות

1. מצגת עם כל השיר אלואן
2. דף עבודה (ראו להלן) כמספר התלמידים בקבוצה

מהלך השיעור

1. טקס קבוע – ס'באח אלח'יר מעלמתי – 5 דקות

באופן קבוע, כל שיעור מתחיל עם השיר ס'באח אלח'יר מעלמתי. שרים אותו פעם אחת במקהלה ועוברים להמשך השיעור.

2. המשך השיר אלואן – 25 דקות

א- חוזרים על שני הבתים הראשונים של השיר שלמדנו בשבוע הקודם. מוודאים שהקבוצה מצליחה לשיר את שני הבתים במקהלה ושהם זוכרים את פירוש המילים בשיר.

ב- בעזרת המצגת והקליפ עוברים בית בית ולומדים את כל השיר (אחמר, אח'דר, אס'פר, אזרק, בני, ורדי, אסוד, אביד'). שימו לב שרוב המילים של השיר חוזרות על עצמן הרבה פעמים ובכל בית מתווסף רק צבע אחד ושני אובייקטים שמייצגים את הצבע הזה.

ג- מסבירים לילדים שכדי למצוא את השיר הם פשוט מחפשים את המילה "אלואן" ביטיוב. תעודדו אותם לתרגל את השיר במהלך השבוע.

3. דף עבודה – 15 דקות

א- מחלקים את הילדים לזוגות ומחלקים לכל ילד דף העבודה.

ב- נותנים להם 8 דקות לעבודה בזוג (עובדים בזוג אבל כל אחד כותב על הדף שלו).

ג- בודקים ביחד וכל ילד מתקן אצלו בדף לפי הצורך. חשוב לתת לילדים לקרוא את המשפטים בערבית ולתקן הגייה לפי הצורך.

דף עבודה לתרגול וחזרה

תרגמו לעברית את המשפטים הבאים

ס'באח אלח'יר _____
וין אנת? _____
וין א(ל)תות אלחקמר? _____
שו אסם אח'תכ? _____
וין אנת סאכנ? _____
שו בדכפ? _____
לון ביתי בני. _____
בחיב אלאלואן אכ'נד' ונרדי. _____
אלמוז ארס'ס' מן אלתות. _____
א(ל)שמס אלחס'פר מוג'וד פי א(ל)סמא אלזרק. _____
אלח'יאר אלחק'ד'ר אר'לא מן א(ל)תפאח אלחקמר. _____
אנא מש מעלם. אנא תלמיד! _____
בחיב אלאר'ניה אלואן! _____

מערך שיעור רביעי – תזרה קצרה למודולה א'

מטרות השיעור

1. שבירת שגרה
2. חיזוק מה שלמדנו במודולה א' – דיאלוג
3. כיף

הכנות מוקדמות

- שקף עם דוגמאות של משפטים עם פְּדִי + פְּחָב

מהלך השיעור

1. המלך אמר – 15 דקות

- שואלים את הילדים אם הם זוכרים את המשחק "קאל אלמלכ" ששיחקתם.
- מזמינים את מי שזוכר ומי שרוצה להיות המלך ושאר הילדים עושים מה שהמלך אומר.
- תוסיפו אוצר מילים חדש (פְּתָאב עֵלָא א(ל)טְאֻלָּה, נְפֶתֶר תַּחַת אֶלְפְּרָסִי, אֵינְכָּ עֵלָא אֶלְפְּתָאב, אֵינְכָּ תַּחַת אֶלְפְּתָאב, אֵינְכָּ ג'נַב אֶלְפְּתָאב...)
- תתרגלו זכר + נקבה + רבים:

i. الملك قال – حط أيديك على راسك

ii. حطي...

iii. حطو...

الملك قال – حط أيديك على راسك.

الملك قال – حط أيديك على عينك.

الملك قال – حط أيديك على رجلك.

* לפירוט נוסף, ראו פעילות שלוש בשיעור 7 של מודולה א.

2. דיאלוג מורחב - 30 דקות

- שואלים מי רוצה לעשות דיאלוג מול הכיתה. בוחרים שני ילדים ונותנים להם לנסות לעשות דיאלוג לפי מה שהם זוכרים.
- מתקנים ומוסיפים ואז מזמינים זוג נוסף לנסות. שוב מתקנים ומוסיפים ואפשר להזמין זוג שלישי אם הם רוצים.
- מסכמים על הלוח סוגי משפטים שעלו:
 - i. היכרות (שם, מגורים, גיל...)
 - ii. מה נשמע + תשובות אפשריות
 - iii. נושאים נוספים שעלו בדיאלוגים שהילדים עשו
- מוסיפים על הלוח שני סוגי משפטים ומסבירים ומתרגלים באמצעות דוגמאות:
 - i. בדי + שם עצם (בדי קלם ג'דיד, בדי דפתר אפיד'...)
 - ii. בדי + פעולה (בדי ארוח עלבית, בדי אהפי מעפ, בדי אסמע מוסיקה ערביה...)
 - iii. בדי + שם עצם (בדי מוסיקה ערביה, בדי אללר'ה אלערביה, בדי אחב אמי ואבוי...)
- מחלקים את הילדים לזוגות ונותנים להם 10 דקות לכתוב דיאלוג שכולל סוגי משפטים שכבר נלמדו וגם את סוגי המשפטים שלמדו עכשיו (בדי, בדי). תבקשו מהם להיות יצירתיים ולהיעזר בכם עם חסרה להם מילה מסוימת.
- תעברו בין הזוגות ותעזרו להם.
- נותנים לכמה זוגות להציג את הדיאלוג שלהם מול הכיתה.
- מבקשים מהם לשמור את מה שכתבו ולתרגל במהלך השבוע.

מערך שיעור חמישי – רכבת ימי השבוע

מטרות השיעור

1. ללמוד את ימי השבוע.
2. לעשות פעילות כיפית.
3. ליצור עניין והתלהבות לקראת המשך השיעורים ועבודה על הפרויקט התקופתי.

הכנות מוקדמות

1. מקרן ושני קליפים
 - a. <https://www.youtube.com/watch?v=vHdkJbXa3Qo>
 - b. https://www.youtube.com/watch?v=dgO1kvVY_n8
2. מצגת עם המילים של השיר

מהלך השיעור

1. חזרה על השיעור הקודם - 10 דקות
 - שואלים את הילדים מי חזר על הדיאלוגים מאז השיעור הקודם ומי רוצה להציג מול הכיתה.
 - נותנים לשני זוגות להציג. מתקנים ומוסיפים.
2. רכבת ימי השבוע - 25 דקות
 - מציגים את סרטון ימי השבוע. אפשר לבחור אחד מהם, או להציג את שניהם (ראו בהכנות המוקדמות לשיעור).
 - שואלים את הילדים אם הבינו חלק מהמילים.
 - מציגים את השיר במצגת ונותנים לכמה ילדים לקרוא חלקים שונים.
 - מבקשים מהילדים לתרגם ועוזרים להם רק אם הם לא מצליחים לבד.
 - אחרי שקראו כמה פעמים את השיר, עומדים אחד מאחורי השני, מחזיקים את הכתפיים של מי שלפנינו והולכים בכיתה בצורת רכבת תוך כדי ששרים את השיר.

אנא אלקטאר א(ל) סריע

חאמל איאם אלְאָסבוע

תווות תוווווווווווווווווווווווווווו

אלְאָסד תווות תווות

אלְאָת'גין תווות תווות.....

3. סיכום – 10 דקות

- שואלים את התלמידים איך היה להם השיעור הזה ובכלל איך הם מרגישים בשיעורים עד עכשיו.
- האם הם מרגישים שהם מתקדמים מבחינת ההבנה שלהם בערבית ואפילו היכולת להשתמש בשפה הערבית?
- מסבירים להם שבשבוע הבא הם ייחשפו לשירים בערבית מכל העולם ושעוד מעט תצטרכו לבחור ביחד שיר להצגה ביום שיא.

מערך שיעור שישי – לקט שירים בערבית

הקדמה

למוסיקה הערבית יש שורשים עמוקים בתרבות עשירה ובהיסטוריה ארוכה. המוסיקה הערבית משפיעה על סוגי מוסיקה אחרים והיא גם מושפעת בעצמה מסוגי מוסיקה אחרים. כמו במוסיקה עברית, אנחנו יכולים למצוא היום שירים בערבית בכל סגנונות המוסיקה הקיימים בעולם, החל ממוסיקה קלאסית ועד למוסיקת ראפ והיפ הופ.

המוסיקה הערבית יכולה לשמש גשר בין תרבותי, בין חברתי ובין שפתי בגלל שמצד אחד יש לה זהות מגובשת ועשירה ("יש לי היסטוריה... אני יודעת מי אני.") ומצד שני היא מקיימת סוג של ריקוד או דיאלוג עם סוגי מוסיקה שלכאורה מאד שונים ממנה.

מאז קום המדינה היה מאמץ מכוון לטשטש את הזהות התרבותית הערבית של עולים יהודים ממדינות ערביות. בעשורים האחרונים אנו עדים לתחייה מחודשת ועניין הולך וגובר במוסיקה ערבית בקרב יהודים, במיוחד יהודים שבעצמם לא מדברים ערבית, אבל ששמעו ערבית בבית בפי ההורים או הסבים. המוסיקה הערבית היא דרך עבורם להתחבר מחדש למסורת ולתרבות שהיא חלק מהמורשת המשפחתית שלהם ושל החברה שלנו באופן כללי.

מטרות השיעור

1. לחשוף את הילדים לסוגים שונים של מוסיקה ערבית.
2. לחבר את הילדים לקשר של יהודים למדינות ערביות, לתרבות ערבית ולמוסיקה ערבית.
3. ליצור מוטיבציה לקראת המשך הלמידה וביצוע הפרויקט התקופתי.

הכנות מוקדמות

1. מקרן ורמקולים
2. לינק לסרטון שירים בערבית: <https://youtu.be/dnhkjTbm-cg>
3. חשוב מאד לעבור לפני השיעור על הסרטון ולהחליט האם אתם רוצים להשמיע את כל המקטעים או לדלג על חלק, בהתאם לשיקולי זמן והתאמה לגיל הילדים ואופי הקהילה הבית ספרית.

1. הקדמה - 5 דקות

- שואלים את הילדים אם הם מכירים שירים ערבים ומה הם חושבים על מוסיקה ערבית באופן כללי. מה הם חושבים מאפיין את המוסיקה הערבית?
- בשלב הזה רק מקשיבים להם ולא מגיבים.

2. ערבי ולא מש ערבי – 30 דקות

- מסבירים לילדים שאנחנו הולכים לצפות במקטעים קצרים של שירים ושהם יצטרכו להחליט לגבי כל שיר האם הוא שיר בערבית או לא ומאיזו מדינה השיר.
- בכל שיר יש מקטע קצר, אחריו עוצרים ושואלים את הילדים מה הם חושבים לגבי השפה של השיר ומאיפה השיר. תשתדלו לשאול בערבית ושהם יענו בערבית עד כמה שאפשר. (אך'ננה ערביה ולא מש ערביה? ערביה/מש ערביה. ומן נין אל'אר'ננה? מן מס'ר...").
- אחרי שמנחשים, שומעים מקטע נוסף של אותו שיר ואז רואים אם צדקנו או לא.
- בסוף כל מקטע כזה יש שקף עם מידע אודות השיר.
- בשלב הזה אתם יכולים להרחיב אם יש לכם מידע נוסף ואולי גם הילדים ירצו לשאול שאלות. זה בסדר להגיד שאתם לא יודעים את התשובה ולבקש מהילדים לבדוק את זה בעצמם לשיעורי בית. המטרה היא לעורר סקרנות ואין ציפייה מכם הסטודנטים לדעת את כל התשובות לשאלות של הילדים.
- אם היו מילים או ביטויים בולטים בשיר מסוים, אפשר להתעכב כמה דקות ולשאול אותם לגבי משמעות הביטוי ואז להמשיך הלאה לשיר הבא.
- הרעיון הוא לקבל טעימה מכל מיני סוגי שירים ולכן אין כאן צורך להתעמק יותר מדיי.

3. סיכום - 10 דקות

- שואלים את הילדים מה הם חושבים באופן כללי על השירים ששמעו.
- לאיזה שירים התחברו יותר ולאיזה שירים התחברו פחות?
- האם משהו הפתיע אותם?

מערך שיעור שביעי – באבורי ראיח

מטרות השיעור

1. ללמוד את השיר באבורי ראיח
2. ללמוד את המשקל "פאעל"

הכנות מוקדמות

1. קליפ של השיר: <https://www.youtube.com/watch?v=lezFMiwExil>
2. שקף עם מילות השיר
3. דף מודפס עבור כל ילד עם מילות השיר ואיך לחפש אותו בוטיוב.

מהלך השיעור

1. **השמעה ראשונית – 5 דקות**
 - משמיעים בתחילת השיעור את השיר ברצף. מדובר בשיר קליט וקצבי אז כדאי לשמוע אותו עד הסוף. כבר במהלך ההשמעה הראשונה, אפשר לנסות לשיר ביחד עם הילדים את הפזמון (למשל בפעם השלישית שהוא מופיע).
 - שואלים את הילדים האם שמעו כבר פעם את השיר הזה (זה הופיע בלקט שיעורים בשיעור הקודם).
 - מה הם חושבים על השיר? על מה הם חושבים שהשיר מדבר?
 - איזה מילים זיהו? כתבו את המילים שהם זיהו על הלוח. אם הם מציינים מילה שלא הופיעה בשיר, נצלו בכל זאת את ההזדמנות כדי לחזק את ההבנה של המילה הזאת.

2. **היכרות עם הזמר – 5 דקות**

מראים תמונה של הזמר אלהאם אלמדפעי ומציגים מעט רקע עליו. אלהאם אלמדפעי נולד ב-1942 בבגדאד. המוסיקה שלו משלבת סגנון מערבי עם מוסיקה ערבית עיראקית קלאסית.

3. היכרות עם המדינה – 5 דקות

- שואלים את הילדים אם הם יודעים איפה זה בגדאד. מסבירים שבגדאד היא עיר הבירה של המדינה עיראק. אפשר להראות על מפה איפה עיראק נמצאת ביחס לישראל. שימו לב שיכול להיות שחלק מהילדים יגידו שהסבא או סבתא שלהם מעיראק. בתחילת שנות ה-50 של המאה ה-20, עלו לארץ יותר מ-120,000 יהודים מעיראק.

4. מתחילים לשיר... 30 דקות

משמיעים רק את הפזמון תוך כדי שרואים את מילות השיר על הלוח/מצגת.

בַּאבוּרִי רְאִיחַ רְאִיחַ .. בַּאבוּרִי ג'אִי

בַּאבוּרִי מְחַמֵּל סֶכֶר וִישָׂאִי

מבקשים מהתלמידים לקרוא ולנסות לתרגם. עוברים לאט לאט על כל מילה וכל שורה בקטע ומתעכבים על הגייה נכונה, פירוש נכון, ותרגול שימוש במילה (במיוחד אם מדובר במילה שימושית, כמו ראיח+ג'אי).

עכשיו מנסים לשיר את השיר, פעם בלי המוסיקה ופעם עם המוסיקה.

שואלים את התלמידים על מה הם חושבים השיר מדבר ומה הם חושבים עליו. כדאי לציין שהזמר שר בערבית עיראקית ושחלק מהמילים בשיר זהות לערבית שמדברים בישראל וחלק מעט שונות.

שרים ביחד שוב את השיר.

אם יש זמן, אפשר לנסות להתקדם עם המשך השיר

באבורי ראִיח ... עלא בַיירות

ראִיח יג'יב מרג'אן ויאקות

עלא אלבעד יא-חביבי ראח אמות

יאללה אלחקוני בשרבת מי

דח'ל אללה עג'ל יא-באבור

ע דקת קלבי לֶפ ודור

ביני ובינכ סבע בָחור

עג'ל לא תמשי שני שוי

שיעורי בית: הילדים מקבלים דף עם מילות השיר + לינק לשיר. לבקש מהם להקליט את עצמם ומישהו מהמשפחה שרים ביחד את הפזמון של השיר.

*מומלץ לשמוע שוב את השיר ולשיר אותו ביחד עם המוסיקה בשיעורים הבאים.

מערך שיעור שמיני – השיר שלי והשיר שלנו

מטרות השיעור

1. חיזוק הקשר בין החונכת לקבוצת התלמידים
2. בחירת שיר או שירים ליום השיא והחלטה מה בדיוק רוצים שיהיה שם

הכנות מוקדמות

1. חקר עצמי של החונך/ת: לבחור שיר שאתם מתחברים אליו באופן אישי ושאתם רוצים להשמיע אותו או ללמד אותו לתלמידי הקבוצה שלך. זה יכול להיות שיר שאתם זוכרים מהילדות, או שיר שאתם אוהבים לשמוע היום.
2. רפלקציה עצמית:

- a. למה אתם אוהבים את השיר הזה?
- b. האם השיר והחיבור שלך אליו מעיד באופן כלשהו על הזהות שלך? אם כן, כיצד?
- c. למה הייתם רוצים להשמיע את השיר לילדים?
- d. איזה סיכונים (אישיים, מערכתיים) יכולים להיות כרוכים בהשמעת השיר לילדים?

מהלך השיעור

1. חזרה על השיר "באבורי" - 10 דקות
 - שרים במקהלה את השיר מהשיעור הקודם בעזרת שקף או הדף עם המילים שהם קבלו.
 - חוזרים בקצרה על אוצר מילים מרכזי בשיר (לא כל המילים).
2. "השיר שלי" - 20 דקות
 - שאולים את הילדים האם הם היו רוצים לדעת איזה סוג מוסיקה אתם אוהבים.
 - משתפים אותם בסוג המוסיקה שאתם אוהבים ואפשר גם לספר להם על סוגי השירים שהייתם שומעים כשהייתם בגילם.

○ משמעירים לילדים את השיר שבחרתם ושואלים אותם מה הם חושבים עליו והאם זיהו חלק מהמילים.

○ מלמדים את הילדים חלק מרכזי מתוך השיר, למשל פזמון ובית אחד, באותו אופן שלימדת את השיר בשיעור הקודם.

○ חשוב לאפשר לילדים לשאול שאלות על השיר ועל החיבור שלכם אליו. תנסו לשתף את הילדים עד כמה שאתם מרגישים בנוח לגבי הקשר והחיבור שלכם לשיר הזה (למשל אם מדובר בשיר ילדים, איזה זכרונות זה מעלה אצלכם מהילדות. אם מדובר בשיר עם מסר חברתי, מהו המסר הזה ואיך אתם מתחברים אליו).

3. "השיר שלנו" – 15 דקות

- עכשיו הגיע הזמן להחליט ביחד עם הילדים מה אתם הולכים לעשות ביום השיא.
- ניתן לבחור שיר שכבר למדתם, או שיר מתוך לקט השירים ששמעתם בשיעור 6.
- ניתן אפילו לבחור יותר משיר אחד או להחליט שאתם הולכים לכתוב שיר בעצמכם, או לקחת שיר קיים ולעשות בו שינויים (למשל לשנות חלק מהמילים).
- תכוונו את הילדים למקומות ריאליים שלוחקים בחשבון את אילו צי הזמן שלכם ואת הציפיות שלכם מיום השיא:

- ביום השיא אנחנו רוצים לראות את הילדים שרים שיר (או חלק משיר/שירים) ביחד במקהלה ובהתלהבות.
- אנחנו רוצים לראות שהם מבטאים נכון את המילים של השיר.
- אנחנו רוצים לראות שהם יודעים על מה השיר מדבר באופן כללי.
- אנחנו רוצים לראות שהם יודעים את המשמעות של המילים שבחלקים שהם שרים.

מערך שיעור תשיעי – הכנות ליום שיא

מטרות השיעור

1. להתכונן ליום השיא.
2. לחזק את תחושת העשייה והלמידה המשותפות

הכנות מוקדמות

1. שקף עם מילות השיר או השירים שבחרתם
2. דפים מודפסים עם מילות השיר.

מהלך השיעור

1. הקדמה - 5 דקות

- מסבירים לילדים שהשיעור הזה וגם השיעור הבא מוקדשים להכנות לקראת יום השיא.
- מזכירים להם את יום השיא הקודם ומנסים להשתמש בו כדי ליצור התלהבות עכשיו וגם ללמוד לקחים ממנו.

2. לימוד השיר – 40 דקות

- לומדים את השיר או שירים שבחרתם באותו אופן שלמדנו את השירים בשיעורים הקודמים.
- שימו דגש על איכות ולא על כמות, כלומר עדיף ללמוד חלק קטן של השיר ולהכיר אותו היטב, מאשר את כל השיר ובעצם לא באמת להבין אותו ולא להיות מסוגלים לשיר אותו בצורה יפה.

*הזמן לוודא שעשיתם כבר את ההכנות הנדרשות מול הנהלת בית הספר (הזמנת הורים, מורים אחרים, בקשת ציוד דרוש וכו').

מערך שיעור עשירי – חזרות לקראת יום השיא

מטרות השיעור

1. להתכונן ליום השיא.
2. לחזק את תחושת העשייה והלמידה המשותפות

הכנות מוקדמות

1. שקף עם מילות השיר או השירים שבחרתם
2. דפים מודפסים עם מילות השיר.

מהלך השיעור

1. **חזרה על השיר/שירים – 20 דקות**
 - מתרגלים שירה במקהלה
 - מוודאים שיש הבנה לגבי מהות השיר ומילים וביטויים מרכזיים בשיר.

2. **חלוקת תפקידים – 20 דקות**
 - כולנו נשיר ביחד את השיר.
 - מחלקים את הילדים לועדות או קבוצות שביום השיא יהיו אחראים על:
 - להסביר לקהל על מה מדבר השיר?
 - להסביר לקהל חלק מהמילים שלמדתם מתוך השיר?
 - להסביר לקהל על התהליך שעברתם במהלך המודולה הזאת.
 - נותנים לכל ועדה/קבוצה לעבוד 10 דקות על מה הם רוצים להגיד ביום השיא ואיך (כדאי להיות יצירתיים).
 - תעברו בין הקבוצות ותעזרו להם לפי הצורך.

3. **סיכום – 5 דקות**
 - תעודדו את הילדים לחזור על השיר במהלך השבוע וגם להמשיך להתייעץ בתוך הועדות כדי להיות מוכנים ליום השיא.

מערך שיעור אחד עשרה – יום שיא

מטרות השיעור

1. שיקוף התקדמות ויצירת תחושת הישג וגאווה אישית וקבוצתית אצל הילדים.
2. השארת חותם באמצעות שיתוף כמה שיותר גורמים בבית הספר - הצגה לראווה של הישגי הקבוצה.

הכנות מוקדמות

1. מצלמת וידאו איכותית
2. לבקש אישור ממנהלת בית הספר או מחנכת הכיתה לצלם את יום השיא (ייתכן שיהיה צורך לקבל אישורי הורים).
3. ניתן להזמין ליום שיא מחנכות, מורים, מנהלת בית ספר ואפילו הורים, בתיאום עם איש הקשר.

מהלך השיעור

1. הקדמה - 5 דקות

- שואלים את הילדים איך הם מרגישים לקראת ביצוע השיר.
- חשוב להרגיע ילדים שלחוצים ולהסביר שהם כבר הוכיחו שהם למדו הרבה ערבית ושהיום הזה הוא בשביל להנות ולעשות כיף ביחד.

2. הצגת השיר/שירים מול קהל – 30 דקות

- שרים את השיר או את השירים במקהלה
- בהתאם למה שהחלטתם, חלק מהילדים אחראים להסביר לקהל על מה השיר, אחרים אחראים לתת דוגמאות של מילים שלמדתם מתוך השיר וקבוצה שלישית מסביר לקהל בכלל מה עשיתם בתקופה האחרונה ואיך מתקדם לימוד הערבית.
- אתם (החונכים) יכולים לנצל את ההזדמנות להגיד כמה את גאים בהתקדמות של הילדים ולהודות לתמיכה של הנהלת בית הספר, הורים וכו', על שיתוף הפעולה.

לבקש מראש מאחד
הנוכחים לצלם את
כל יום השיא!

3. סיכום -10 דקות

- זה הזמן שלכם לבד עם הילדים לשאול אותם איך היה להם ולשתף אותם באיך היה לכם ולהעצמים אותם על ההתקדמות שלהם.
- אפשר לסכם בקצרה את מה שעשיתם במודולה הזאת ולהסביר בכמה מילים מה הולך להיות במודלה השלישית והאחרונה של השנה.